
AFSLAG PÅ ANMODNING OM AKTINDSIGT - RESSOURCEMÆSSIGE HENSYN I OFFENTLIGHEDSLOVEN

AZAD TAHERI ABKENAR

ADVOKAT, PH.D.

M +45 21 22 01 94

@ ATAB@KAMMERADVOKATEN.DK

L KØBENHAVN

Azad Taheri Abkenar er advokat i gruppen for offentlig ret. Her rådgiver han primært om offentligretlige forhold, herunder komplekse grundlovsspørgsmål og forvaltningsretlige problemstillinger samt håndtering af principielle aktindsigtssager. Derudover fører Azad retssager ved domstolene.

Azad er aktiv foredragsholder og er efterspurgt til at undervise i aktindsigt. Han er desuden ph.d. på afhandlingen "Delegation af myndighedsudøvelse til private aktører" samt forfatter til en række artikler og bøger om offentligretlige emner. Han har en fortid i Justitsministeriet og har været ekstern lektor i kommunalret på Københavns Universitet, hvor han også har undervist i forvaltningsret.

- 2019 ● PRINCE2®-certificeret
- 2017 - ● Kammeradvokaten / Poul Schmith
- 2017 ● Ph.d., Københavns Universitet
- 2013-2014 ● Fuldmægtig, Justitsministeriets Departement
- 2013-2014 ● Anklagerfuldmægtig, Københavns Politi
- 2013-2014 ● Ekstern lektor i kommunalret, Københavns Universitet
- 2013 ● Cand.jur., Københavns Universitet

PROGRAM

- Den centrale ressourcebestemmelse
 - "Særlig interesse"
 - Forventet tidsforbrug
 - Tidspunkt for afslag
 - Vejledningspligt
- Undladelse af ekstrahering
- Dataudtræk
- Anonymisering
- Særlige opmærksomhedspunkter

ENHVER HAR RET TIL AKTINDSIGT

- Enhver har ret til aktindsigt, medmindre der i loven er hjemmel til at undtage sager, dokumenter eller oplysninger fra adgangen til aktindsigt.
- En anmodning om aktindsigt kan være forbundet med en betydelig ressourcebelastning for myndighederne.
- Offentlighedsloven indeholder en afvejning af hensynet til offentlighedens indsigt i offentlig myndigheders dokumenter over for myndighedens ressourcer og hensynet til at myndigheden kan udføre sin primære funktion.

AFSLAG - RESSOURCEHENSYN

- § 9, stk. 1, nr. 1. Behandlingen af en anmodning om aktindsigt efter § 7 kan, uanset at betingelserne i stk. 1 er opfyldt, afslås, i det omfang behandlingen af anmodningen vil nødvendiggøre et uforholdsmæssigt ressourceforbrug.
- I forarbejderne til offentlighedsloven fremgår, at der herved forstås, at:
 - det samlede tidsforbrug på behandlingen af aktindsigtsanmodningen må forventes at overstige ca. **25 timer** (svarende til mere end tre fulde arbejdsdage).

Den centrale
ressourcebestemmelse

Undladelse af
ekstrahering

Dataudtræk

Anonymisering

”SÆRLIG INTERESSE”

Undtagelse: Ansøgere med en særlig interesse

- 25-timersreglen gælder ikke over for personer, der har en *særlig interesse* i aktindsigten,
- Det betyder, at hvis ansøgeren godtgør en *særlig* interesse i sagerne eller dokumenterne, vil myndigheden i almindelighed være forpligtet til at behandle anmodningen.
- Eksempelvis journalister ved et massemedie eller forskere tilknyttet anerkendt forskningsinstitut eller en borger/virksomhed, der skal bruge oplysningerne i en verserende retssag. En NGO kan have særlig interesse i sager, som falder ind under den interesse, som NGO'en varetager.

PERSONER MED SÆRLIG INTERESSE

- Der gælder også en ressourceregel for ansøgere med særlig interesse. Der skal foretages en konkret vurdering af den aktindsigtsøgendes interesse i forhold til hvad der udgør et uforholdsmæssigt ressourceforbrug → Ingen fast timegrænse.
- Ombudsmanden fandt i FOB 2016.23, at Justitsministeriet var berettiget til at afslå at behandle en journalists anmodning om aktindsigt i en række terroranalyse-vurderinger for en treårig periode, da dette ville tage over **60 timer** (svarende til 8 arbejdsdage), hvilket var et uforholdsmæssigt ressourceforbrug.

FORVENTET TIDSFORBRUG

- Det er myndighedens *forventede* tidsforbrug i forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt, der – set i forhold til ansøgerens interesse i at få indsigt i det konkrete tilfælde – er det centrale for, om myndigheden kan afslå anmodningen på grund af et uforholdsmæssigt ressourceforbrug.
- Der kan lægges vægt på:
 - 1) hvor mange sager eller dokumenter anmodningen vedrører,
 - 2) om aktindsigten på grund af dokumenternes og sagernes indhold vil være kompliceret at behandle.

TIDSPUNKTET FOR AFSLAG

- En afgørelsen om at afslå en anmodning om aktindsigt efter ressourcebestemmelsen bør træffes forholdsvis hurtigt efter, at myndigheden modtager aktindsigtsanmodningen.
- Myndighederne bør ikke afvente, at der er brugt 25-timer på behandlingen af aktindsigtsanmodningen.
- I sagen FOB 2017-4 fandt ombudsmanden, at et ministerium tidligere end 6 måneder efter modtagelse af anmodningen burde have konstateret, at behandlingen af sagen ville nødvendiggøre et uforholdsmæssigt ressourceforbrug.

KRAV OM DIALOG/VEJLEDNING

- Myndigheden skal indledningsvist indlede dialog med aktindsigtsansøgeren med henblik på at få afgrænset og konkretiseret anmodningen, så et eventuelt ressourceproblem imødegås.
- Den aktindsigtssøgende bør forklares, at manglende præcisering eventuelt vil kunne indebære, at anmodningen afslås af ressourcemæssige grunde.
- Ombudsmanden udtalte i sagen FOB 2014-22, at et ministerium over for borgeren burde have forklaret, hvorfor ministeriet bad om en præcisering, og at konsekvenserne af en manglende præcisering kunne være, at ministeriet ville afslå at behandle sagen af hensyn til ministeriets ressourcer.

FLERE/GENTAGNE ANMODNINGER

- Forarbejderne angiver to alternative anvendelser af ressourcereglens:
 - Flere anmodninger betragtes som en enkelt anmodning, f.eks. ved opdeling af en anmodning, der allerede er ressourceafvist
 - Gentagne anmodninger – 10-15 i løbet af et halv år
- Forudsætter i alle tilfælde en individuel vurdering!
- NB! Forarbejderne er ikke udtømmende. Kan i særlige tilfælde være grundlag for at ressourceafvise, selvom der ikke er tale om opdeling af en ressourceafvist anmodning eller anmodning om aktindsigt ”i den ene sag efter den anden”.

INGEN EKSTRAHERINGSPLIGT HVIS DET KRÆVER UFORHOLDSMÆSSIGT RESSOURCEFORBRUG

- Hvis et dokument kan undtages for aktindsigt, har myndigheden pligt til at foretage ekstrahering af visse oplysninger, dvs. trække visse oplysninger ud af et dokument og give aktindsigt i dem.
- En myndighed kan dog undtagelsesvis undlade at foretage ekstrahering, i det omfang det vil nødvendiggøre et *uforholdsmæssigt ressourceforbrug*.

Den centrale
ressourcebestemmelse

Undladelse af
ekstrahering

Dataudtræk

Anonymisering

HVAD ER ET UFORHOLDSMÆSSIGT RESSOURCEFORBRUG VED EKSTRAHERING?

- Ressourcereglens anvendelse i forhold til oplysninger om en sags faktiske grundlag og oplysninger om eksterne og interne faglige vurderinger.
- Anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at det samlede tidsforbrug må forventes at **overstige ca. 10 timer**.
- Bestemmelsen vil sjældent kunne bruges over for en journalist tilknyttet et massemedie eller en forsker, da sådanne ansøgere i almindelighed må antages at have en **særlig interesse** i sagen.

DATAUDTRÆK

- Efter offentlighedslovens § 11, stk. 1, kan enhver forlange, at en myndighed foretager og udleverer en sammenstilling af foreliggende oplysninger i myndighedens databaser (dataudtræk).
- Retten til dataudtræk gælder kun, hvis såvel sammenstillingen af oplysninger som en eventuel anonymisering mv. af de sammenstillede oplysninger kan foretages ved **"få og enkle kommandoer"**.
- Der skal være tale om allerede foreliggende oplysninger i myndighedens databaser.
- Det kan ikke kræves, at en myndighed tilvejebringer (nye) oplysninger med henblik på at foretage en efterfølgende sammenstilling af oplysningerne.

Den centrale
ressourcebestemmelse

Undladelse af
ekstrahering

Dataudtræk

Anonymisering

”FÅ OG ENKLE KOMMANDOER”

- Betingelsen ”få og enkle kommandoer” vil alene være opfyldt, hvis sammenstillingen og en eventuel anonymisering mv. kan foretages af myndigheden uden brug af væsentlige ressourcer, dvs. i løbet af kort tid.
- Omfatter tidsforbrug ved alle nødvendige sagsbehandlingskridt, ikke kun selve dataudtrækket, herunder høring og anonymisering (jf. f.eks. FOB 2014-48).
- Tid, der bruges på at ”forbedre” dataudtrækket, så det f.eks. fremstår mere læsevenligt, kan ikke medregnes.
- Smertegrænse = formentlig 5-7 timer

SÆRLIG OM RESSOURCEREGLLEN I FORHOLD TIL DATAUDTRÆK

- Personer med en særlig interesse i dataudtrækket (eks. journalister ved et massemedie) har ikke en videregående ret til at få foretaget et dataudtræk.
- Princippet om meroffentlighed gælder også i relation til dataudtræk.

ANONYMISERING

- Efter offentlighedslovens § 30, nr. 1, kan der ikke meddeles aktindsigt i oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold.
- Myndigheden bør som led i meroffentlighed imødekomme aktindsigtsanmodningen, *hvis* anonymiseringen kan foretages uden ”nævneværdig brug” af myndighedens ressourcer.
- Det er en betingelse, at en eventuel anonymisering er tilstrækkelig effektiv.
- ”*Nævneværdig brug*” af myndighedernes ressourcer antages være langt tidligere end grænsen, der følger af den centrale ressourcebestemmelse i offentlighedslovens § 9, stk. 2, nr. 1.

Den centrale
ressourcebestemmelse

Undladelse af
ekstrahering

Dataudtræk

Anonymisering

KONSEKVENSERNE AF EN FORKERT ANVENDT RESSOURCEBESTEMMELSE

- En forkert anvendelse af ressourcebestemmelserne f.eks. hvis myndigheden har overset, at den aktindsigtssøgende har en "særlig interesse" i aktindsigten kan føre til følgende:
 - **Rekursmyndighederne** kan omgøre afgørelse eller hjemvise den til fornyet behandling.
 - **Ombudsmanden** kan udtale kritik af myndigheden og henstille til, at myndigheden genoptager sagen og træffer en ny afgørelse.
 - **Domstolene** kan erklære afgørelse ugyldig og derved ophæve den.

SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

- Myndigheden skal være opmærksom på
 - indledningsvist at vurdere om behandlingen af aktindsigtsanmodningen vil indebære et uforholdsmæssigt ressourceforbrug
 - om den aktindsigtssøgende har en særlig interesse i aktindsigtssagen, fx som journalist eller forsker
 - At der gælder en vejledningspligt og et krav om dialog med henblik på at den aktindsigtssøgende kan konkretisere sin anmodning.
 - Fremsend aktlister eller få præciseret tema, tidsperiode mv.
 - At myndigheden har pligt til at forklare den aktindsigtssøgende, at en manglende afgrænsning og konkretisering af anmodningen vil kunne føre til et ressourceafslag.
- at eventuel sagsbehandlingstid, som skyldes mangelfuld journalisering, ikke kan medregnes i ressourceforbruget.
- at myndigheden skal være i stand til at redegøre nærmere for, hvordan det forventede tidsforbrug er udregnet.
- At ressourcereglene bl.a. ikke kan anvendes på aktindsigtsanmodninger, der behandles efter følgende regler:
 - Offentlighedslovens regler om egenaccess
 - Partsaktindsigt efter forvaltningsloven
 - Aktindsigt i miljøoplysninger efter miljøoplysningsloven (undtagen helt ekstraordinære tilfælde)

SPØRGSMÅL?

TAK FOR I DAG

SLIDES BLIVER EFTERSENDT

Kammeradvokaten/Advokatfirmaet Poul Schmith har indgået aftale med VISDA, som omfatter billederne i denne præsentation.
Præsentationen og de heri indeholdte billeder er udelukkende til intern brug for modtageren og må ikke viderespredes.